

POSTANOWIENIE

9 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszcz

na posiedzeniu niejawnym 9 kwietnia 2024 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku sędziego Sądu Apelacyjnego w Krakowie Z. D.
o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności
sędziego Sądu Najwyższego Włodzimierza Wróbla w sprawie III CB 34/23,
na skutek wniosku sędziego Z. D. o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego
Andrzeja Tomczyka od rozpoznania sprawy III CB 49/23,

wyłącza sędziego Andrzeja Tomczyka.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Krakowie postanowieniem z 7 lipca 2023 r., I ACo 291/23, na podstawie art. 42 § 11 u.s.p. wyłączył sędziego tego sądu Z.D. od rozpoznania sprawy I ACa 884/23 powołując jako podstawę wyłączenia m. in. uchwałę Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20. Sędzia na podstawie art. 42 § 13 u.s.p. wniósł o ponowne rozpoznanie wniosku o jego wyłączenie przez Sąd Najwyższy. W składzie Sądu Najwyższego, sprawa III CB 34/23, jest sędzia Włodzimierz Wróbel, który jako współsprawozdawca brał udział w wydaniu uchwały SN z 23 stycznia 2020 r. i nie zgłosił zdania odrębnego. Przedmiotem niniejszej sprawy III CB 49/23 jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego W. Wróbla wymogów niezawisłości i bezstronności w trybie art. 29 § 5-25 u.s.n. na wniosek sędziego Z. D. W składzie rozpoznającym sprawę znajduje się, jako

sprawozdawca, sędzia Sądu Najwyższego Andrzej Tomczyk. Wnioskodawca Z. D. wniósł o jego wyłączenie na podstawie art. 29 § 5 u.s.n. oraz art. 48 § 1 pkt 5 k.p.c.

W sprawie toczącej się w trybie art. 29 § 5-25 u.s.n. nie jest dopuszczalny wniosek o wyłączenie na podstawie art. 29 § 5 u.s.n. (art. 29 § 6 u.s.n. *a contrario*). Dlatego wniosek został rozpoznany w trybie art. 50 i 52 k.p.c.

Sędzia A. Tomczyk brał udział w podjęciu uchwały Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, stanowiącej podstawę postanowienia SA w Krakowie z 7 lipca 2023 r., zaskarżonego przez sędziego Z. D. w sprawie III CB 34/23. Sędzia A. Tomczyk także nie zgłosił zdania odrębnego do uchwały z 23 stycznia 2020 r.

Wyrokiem z 20 kwietnia 2020 r., U 2/20 (MP z 2020 r., poz. 376) Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność uchwały SN z 23 stycznia 2020 r. z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, Traktatem o Unii Europejskiej i Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. TK rozpoznał skargę Prezesa Rady Ministrów na uchwałę, ponieważ była ona aktem prawnym w rozumieniu art. 188 pkt 3 Konstytucji, wydanym poza kompetencjami Sądu Najwyższego (niezgodność z art. 183 ust. 1 Konstytucji). Skoro uchwała z 23 stycznia 2020 r. jest aktem prawnym, na podstawie art. 48 § 1 pkt 5 k.p.c. sędzia biorący udział w jej wydaniu podlega z mocy prawa wyłączeniu w sprawach, w których ważność uchwały ma wpływ na rozstrzygnięcie. Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 7 lipca 2023 r. zostało oparte na tezie, że uchwała SN z 23 stycznia 2020 r. obowiązuje, chociaż Trybunał Konstytucyjny stwierdził jej niezgodności z Konstytucją. Sędzia W. Wróbel wbrew art. 51 k.p.c. nie zawiadomił Sądu Najwyższego o podstawie swojego wyłączenia w sprawie III CB 34/23.

Niniejsza sprawa III CB 49/23 jest sprawą o wyłączenie sędziego W. Wróbla ze sprawy III CB 34/23 na podstawie art. 29 § 5 u.s.n. i ważność uchwały SN z 23 stycznia 2023 r. nie wpływa wprost na jej rozstrzygnięcie, aczkolwiek jest na tyle istotna, że sędzia A. Tomczyk, jako uczestniczący w podjęciu uchwały, podlega wyłączeniu na podstawie art. 49 k.p.c.

Ponadto uchwała SN z 23 stycznia 2023 r. została oparta na tezie, że sposób wyboru 15 sędziów do Krajowej Rady Sądownictwa w trybie określonym

przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw jest niezgodny z art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji. Kwestia ta jest sporna. Wykładnia historyczna może prowadzić do wniosku, że tych 15 członków powinni wybierać sędziowie. Jednak treść protokołów z posiedzeń Komisji Konstytucyjnej Sejmu wskazuje, że pominięcie sposobu wyboru było świadomą decyzją Komisji, która postanowiła nie wiązać ustawodawcy w tym zakresie. A już art. 4 Konstytucji raczej wyklucza wybór większości KRS przez sędziów, gdyż każdy organ władzy powinien pochodzić z wyborów: bezpośrednich przez naród lub przez organ pochodzący przynajmniej pośrednio z wyboru przez naród.

Natomiast niesporna, widoczna bez wykładni, jest sprzeczność z Konstytucją art. 24 § 6 ustawy o Sądzie Najwyższym z 2002 r., ustanawiającego wymóg uchwały Zgromadzenia Ogólnego Sądu Najwyższego do przedstawienia Prezydentowi przez KRS kandydata na urząd sędziego SN. Konstytucja jednoznacznie ogranicza władcze uprawnienia do udziału w powołaniu sędziego do dwóch organów: Prezydenta i KRS. Ustawy zwykle mogą przewidywać dla innych organów jedynie rolę opiniodawczą. Sędzia A. Tomczyk został powołany do SN właśnie na podstawie uchwały Zgromadzenia Ogólnego podjętej w trybie art. 24 § 6 u.s.n. z 2002 r. Przy tym ten niekonstytucyjny przepis wprost współtworzył procedurę powołania na urząd sędziego SN. Natomiast kwestionowane w uchwale SN z 23 stycznia 2020 r. przepisy ustawy o KRS dotyczyły sposobu wyboru składu KRS, a nie procedury powołania na urząd sędziego. Mimo tego sędzia Sądu Najwyższego A. Tomczyk, powołany do SN w niekonstytucyjnej procedurze, nie zgłosił zdania odrębnego od uchwały, która w oparciu o spór co do sposobu wyboru KRS pozbawiała prawa do orzekania sędziów SN i podważała to prawo w stosunku do sędziów sądów powszechnych i wojskowych. Jeszcze raz trzeba podkreślić, że spór dotyczył wyboru 15 sędziów do KRS, a nie procedury powołania na urząd sędziego.

Powyższe wskazuje, że w sprawach związanych z procedurą powołania na stanowisko sędziego sędzia SN A. Tomczyk zupełnie zatracił poczucie sprawiedliwości. W ujęciu materialnym kwestia co jest sprawiedliwe, a co nie jest, budzi odwieczne spory. Jednak fundament pojęcia sprawiedliwości jest niesporny.

Pojęcie to wymaga formułowania reguł ogólnych, które następnie stosuje się niezależnie od tego, komu służą te reguły. Nie sposób wyobrazić sobie sensownej reguły, według której przedstawienie Prezydentowi wniosku o powołanie na urząd sędziego sądu powszechnego przez KRS wybrany po nowelizacji z 8 grudnia 2017 r. może pozbawić sędziego powołanego na ten wniosek prawa do orzekania, i jednocześnie według której o prawie do orzekania tego sędziego może orzekać sędzia SN powołany na podstawie art. 24 § 6 u.s.n. z 2002 r.

[SOP]

[ms]